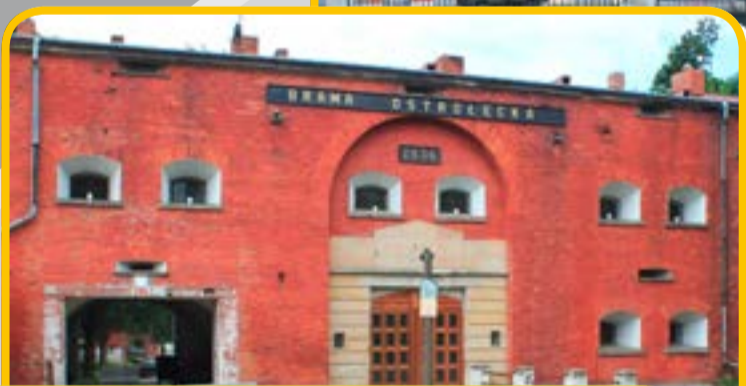

Przewodniki turystyczne Kolei Mazowieckich

M
O
D
L
I
N

Koleje
Mazowieckie

Spis alfabetyczny

Brama ks. Józefa Poniatowskiego	17
Brama Napoleona	7
Brama Ostrołęcka	4
Brama Północy	16
Cmentarz forteczny	11
Działobitnia gen. Dehna	12
Informacja turystyczna	15
Kaponiera Meciszewskiego	7
Kasyno oficerskie	14
Koszary obronne	17
Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin	15
Osiedle dla oficerów	13
Osiedle mieszkaniowe	9
Pomnik Marynarki Wojennej	5
Pomnik Obrońców Modlina	13
Pozostałości prochowni	18
Reduta Napoleona	10
Spichlerz zbożowy	8
Stacja kolejowa w Modlinie	4
Wieża czerwona	18
Wieża Biała	18
Zanim wyruszysz sprawdź	3

Praktyczne informacje

Twierdza Modlin

Praktyczne informacje

Do Modlina bez problemu dojedziemy Kolejami Mazowieckimi, pociągami relacji Warszawa Lotnisko Chopina – Modlin. Podróż z Warszawy Centralnej trwa ok. 55 minut. Wejście do twierdzy znajduje się ok. 1 km od dworca.

Zanim wyruszysz sprawdź:

Rozkład jazdy pociągów oraz specjalne oferty taryfowe:

<http://www.mazowieckie.com.pl>

Trasę i mapę

Proponujemy piesze zwiedzanie twierdzy w dwóch wariantach: krótszym – ok. 4–5 godzin w spacerowym tempie oraz dla wytrwałych – 6–7 godzin.

Wejście na teren twierdzy jest bezpłatne i nie jest limitowane czasowo. Warto jednak uwzględnić dni i godziny pracy muzeum. Jest ono czynne we wtorki i czwartki od 11 do 16, soboty i niedziele: 10–17.

Mapka nie jest konieczna, wystarczą wskazówki w przewodniku oraz tablice z mapami twierdzy, znajdujące się w wielu miejscach po drodze.

Plan twierdzy możemy pobrać ze strony internetowej Urzędu Miasta w Nowym Dworze Maz.:

<http://www.nowydwormaz.pl/plik,5,mapa-turystyczna-twierdzy-modlin.pdf>

Twierdza Modlin

Jako pierwszy naturalne walory obronne Modlina docenił król szwedzki Karol Gustaw zakładając tu obóz warowny, który istniał do 1660 r. Położenie Modlina, u zbiegu rzek Wisły, Narwy i Wkry postanowił wykorzystać również Napoleon, który w 1806 r. podjął decyzję o budowie twierdzy. W czasie wojen napoleońskich twierdza była oblegana bez powodzenia przez prawie rok. W okresie Królestwa Polskiego stacjonował tu garnizon polski i rosyjski.

W czasie Powstania Listopadowego opanowali ją powstańcy. Twierdza była bazą wojsk powstańczych. Od 1831 r. Modlin był w rękach rosyjskich. Rosjanie trzykrotnie rozbudowywali twierdzę, jednak podczas I wojny światowej Modlin skapitulował przed Niemcami po 10. dniach obrony. Od 1915 r. twierdza była w rękach niemieckich, a w 1918 r. przejęło ją wojsko polskie.

Twierdza Modlin odegrała znaczącą rolę podczas wojny obronnej we wrześniu 1939 r. Od 11 do 29 września broniła się w osamotnieniu. W dzisiejszych czasach ten wspaniały zabytek, świadek wielu ważnych wydarzeń historycznych nie ma gospodarza i niszczeje. Nie wiadomo, jak długo będzie można jeszcze zwiedzać twierdzę.

Stacja kolejowa w Modlinie

Wędrówkę zaczynamy na **stacji kolejowej w Modlinie**, gdzie możemy dojechać wygodnie Pociągami Kolei Mazowieckich. Od dworca do Bramy Ostrołęckiej, którą wejdziemy do twierdzy, dzieli nas około kilometrowy spacer. Idziemy w kierunku centrum, przechodzimy przez przejście kolejowe, idziemy prosto, wyjdziemy wprost na **Bramę Ostrołęcką**.

**Brama
Ostrołęcka**

Twierdza Modlin

Brama Ostrołęcka jest to brama obronna wzniesiona w 1836 r. w obwodzie zewnętrznym twierdzy. Wschodnia brama pochodzi z czasów rozbudowy twierdzy przez Rosjan w latach 1832 – 1841. Brama Ostrołęcka była jedną z sześciu umożliwiających komunikację do i z cytadeli. Po drugiej stronie architektura bramy zawiera elementy klasycystyczne. Znajduje się w niej restauracja.

Wzdłuż brzegu Narwi zbudowano ściankę strzelecką.

Idziemy dalej prosto, po przejściu ok. 100 m, po prawej stronie na kamiennym murze zobaczymy **Pomnik Marynarki Wojennej**.

Upamiętnia on pierwszy port polskiej marynarki wojennej.

Pomnik Marynarki Wojennej

Twierdza Modlin

Brama Napoleona

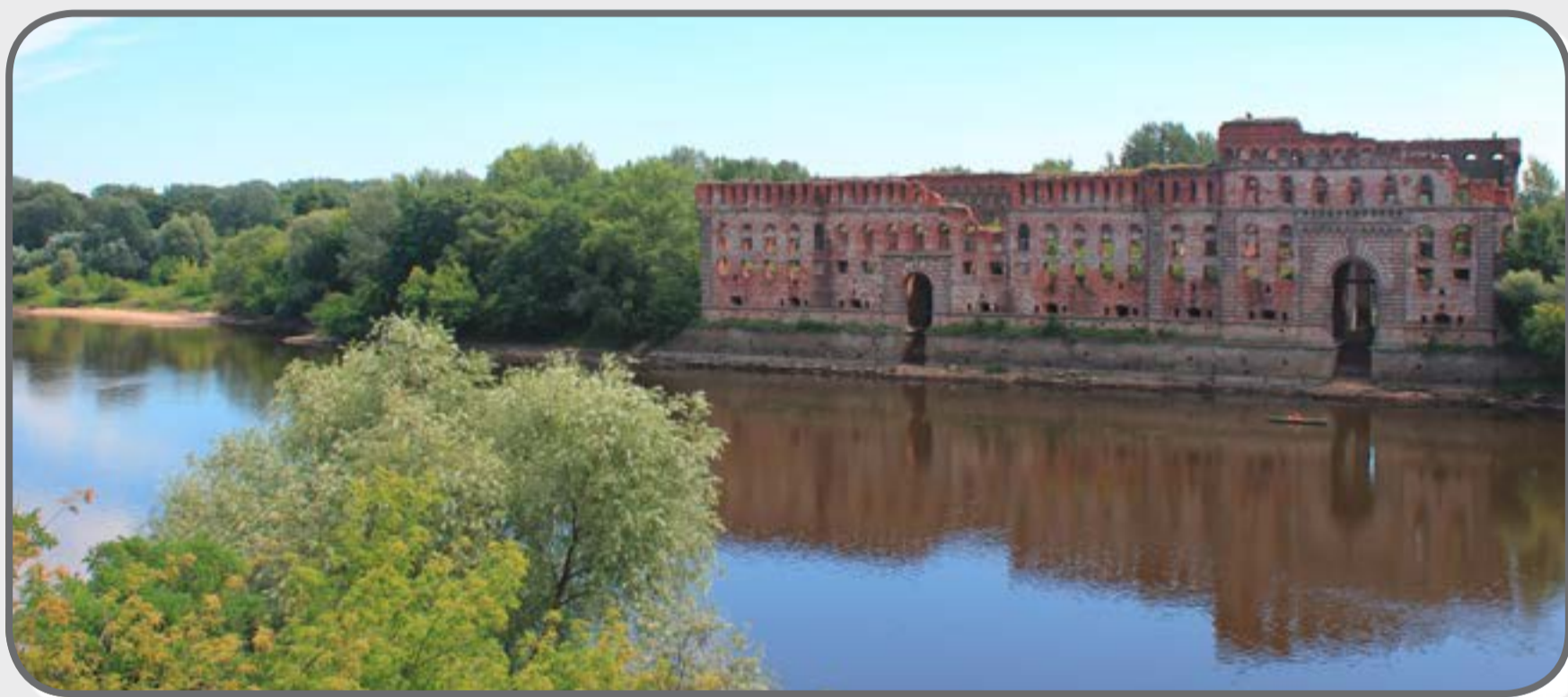
Idziemy jeszcze ok 500 m, dochodzimy do **Bramy Napoleona**. Zbudowano ją podczas rozbudowy twierdzy w 1836 r.

Kaponiera Meciszewskiego

Sto metrów dalej znajduje się **Kaponiera Meciszewskiego**. Nosi ona imię budowniczego twierdzy z czasów Księstwa Warszawskiego. Wybudowali ją jednak Rosjanie w czasie pierwszej rozbudowy. Spełniała rolę kojca artyleryjskiego. Zniszczona w czasie I wojny światowej, została częściowo rozebrana. Po II wojnie światowej pełniła funkcję kasyna żołnierskiego. Dziś pełni rolę tarasu widokowego. Mamy stąd wspaniałą panoramę m.in. na Narew, Wisłę i dalsze okolice.

Twierdza Modlin

Spichlerz zbożowy

Naprzeciw znajdują się ruiny wspaniałej budowli, dawnego spichlerza.

Spichlerz zbożowy zbudowano u ujścia Narwi do Wisły w 1844 r.

Zaprojektowany przez Jana Jakuba Gaya był jedną z najpiękniejszych budowli wzniesionych w tamtych czasach na ziemiach polskich.

Spichlerz, oprócz magazynowych, pełnił też funkcje obronne. Od 1853 r. do 1939 r. służył jako magazyn sprzętu saperskiego. Został zbombardowany we wrześniu 1939 r.

Twierdza Modlin

Osiedle mieszkaniowe

Schodzimy teraz schodkami w dół, skręcamy w prawo i idziemy ścieżką wzdłuż rzeki. Idziemy około 800 m. Po drodze możemy zobaczyć budynki koszarowe i Wieżę Czerwoną (o nich później) oraz elewator zbożowy. Dochodzimy do metalowych schodków, wspinamy się nimi na górę.

Wchodzimy na teren **osiedla mieszkaniowego**. Osiedle zabudowane jest białymi blokami z widocznymi elementami modernizmu w architekturze. Jest to osiedle podoficerskie z okresu międzywojennego. W tym czasie naprawiano i rozbudowywano twierdzę, powstała m.in. elektrownia, stocznia i port wojenny. Stacjonowała tu m.in. 8 dywizja piechoty, a także centra szkoleniowe broni pancernej i saperów.

Teraz proponujemy dwie wersje trasy, krótszą i łatwiejszą oraz dla wytrwałych, ta druga jest o ok. 2 godziny dłuższa.

Twierdza Modlin

Dla wytrwałych

Wychodzimy z osiedla i skręcamy w lewo, idąc ulicą Mickiewicza. Po prawej stronie zobaczymy także dawne osiedle podoficerskie, ale to zbudowano na przełomie XIX i XX w. dla Rosjan. Wchodzimy w ulicę Kadetów, a następnie w ulicę Szpitalną (skręcamy w lewo). Poruszamy się niebieskim szlakiem. Mijamy po lewej stronie elegancki hotel, w zaadaptowanym dawnym budynku twierdzy. Po prawej stronie mamy kościół – dawny lazaret. Dochodzimy do Reduty Napoleona.

Reduta Napoleona jest jedną z czterech zachowanych budowli murowanych z czasów Księstwa Warszawskiego. Pełniła funkcję wieży artyleryjskiej, na dole budynku znajdowały się magazyny oraz pomieszczenie dla trzystuosobowej załogi. Po zakończeniu wojen napoleońskich reduta przestała pełnić funkcje obronne, był tu skład leków.

Reduta Napoleona

Twierdza Modlin

Idziemy teraz ulicą Obwodową (w prawo, stojąc twarzą do reduty), na początku będzie to ścieżka, a potem uliczka prowadząca przez osiedle mieszkaniowe. Po przejściu ok. 600 m dochodzimy do skrzyżowania z Bema, skręcamy w lewo i po ok. 200 m dochodzimy do bramy cmentarza.

Cmentarz forteczny. Został założony w 1915 r. przez armię niemiecką, po walkach o twierdzę w tym samym roku. Znajdziemy tu groby legionistów polskich zmarłych w modlińskim szpitalu w latach 1917 -1918 oraz żołnierzy

polskich poległych w czasie wojny z bolszewikami w 1920 r. Na cmentarzu pochowani są również obrońcy Twierdzy Modlin z 1939 r., poległo wówczas ok. 2 tys. polskich żołnierzy. Na cmentarzu znajdziemy również kwaterę niemiecką oraz mauzoleum płk. Edwarda Malewicza, pierwszego polskiego komendanta twierdzy.

Cmentarz forteczny

Idziemy teraz do centrum ulicą Bema (ok. 700 m) do skrzyżowania z ulicą Poniatowskiego.

Twierdza Modlin

Trasa krótsza

Idziemy ulicą Mickiewicza (w prawo), po prawej stronie będziemy mieli zespół budynków, są to: elewator dawnej działobitni, młyn, magazyn mąki i piekarnia. Po ok. 100 m dojdziemy do okazałej budowli, przed którą stoi sprzęt wojskowy.

Działobitnia gen. Dehna została zbudowana w 1839 r. Nosi imię rosyjskiego generała, który kierował rozbudową twierdzy. Działobitnia była trzykondygnacyjną wieżą, zbudowaną na wzniesieniu. Miała dużą siłę rażenia, wyposażona była w 52 osie artyleryjskie i szerokie pole ostrzału. Otoczona była fosą, a na dole budynku znajdował się system chodników. Idziemy dalej kilkadziesiąt metrów dochodząc do ulicy Bema, skręcamy w prawo i po kilku krokach dojdziemy do ulicy Poniatowskiego. **Tu spotykają się dwie nasze trasy.**

Działobitnia gen. Dehna

Twierdza Modlin

Skrećamy w ulicę Poniatowskiego w lewo. Idziemy wzdłuż budynków mieszkalnych.

Osiedle dla oficerów powstało na przełomie XIX i XX w. Obecnie znajdują się tu prywatne mieszkania.

Osiedle dla oficerów

Z ulicy Poniatowskiego wchodzimy do parku i idziemy tak jak wskazuje niebieski szlak. Po ok. 300 m dojdziemy do **Pomnika Obrońców Modlina**. Znajduje się on przy ulicy Ledóchowskiego, nieco w głębi. Pomnik Obrońców Modlina upamiętnia żołnierzy broniących twierdzy we wrześniu 1939 r. Odślonięto go w 1957 r. Armaty stojące obok żołnierzy są radzieckie.

Po drugiej stronie ulicy znajduje się reprezentacyjny budynek w stylu pałacowym.

Kasyno oficerskie wybudowano w 1905 r. na planie litery T. Był to w tamtych czasach bardzo nowoczesny obiekt, miał m.in. centralne ogrzewanie, które działa do dziś. Odbywały się tu m.in. bale, przedstawienia teatralne, przyjmowano znamienitych gości. Oficerowie spędzali w kasynie wolny czas.

Kasyno oficerskie

Twierdza Modlin

Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin

W sąsiednim białym parterowym budynku znajduje się **informacja turystyczna** (dostaniemy tu mapkę i przewodnik) oraz **muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin**.

W muzeum zgromadzono eksponaty i pamiątki dotyczące historii twierdzy i wojny obronnej 1939 r. (kampania wrześniowa to dość niefortunne określenie, odnosi się raczej do Niemców. Dla Polaków była to obrona kraju, a nie jeden z epizodów II wojny). Znajdziemy sporo ciekawych informacji o wojnie obronnej, makiety bitew.

Osoby zainteresowane historią powinny porozmawiać z osobą opiekującą się muzeum w trakcie zwiedzania.

Muzeum jest czynne we wtorki i czwartki od 11 do 16, soboty i niedziele: 10–17. Bilet kosztuje 5 zł, ulgowy 2,5 zł.

Twierdza Modlin

Wracamy tą samą drogą, którą przyszliliśmy – przez park, niebieskim szlakiem, jednak idziemy dalej prosto, mijamy coś w rodzaju muszli koncertowej, schodzimy w dół i skręcamy w lewo. Idziemy ścieżką czerwonym szlakiem. Po około 100 m dojdziemy do bramy.

Brama Północy, zwana też „Płocką” lub „Księstwa Warszawskiego” powstała w 1811 r. Widoczna jest wciąż płaskorzeźba orła Księstwa Warszawskiego. Do wielkiej rozbudowy (1832–1841 r.) była jedyną bramą twierdzy, trzeba było przejechać przez nią podróżując drogą od strony Płocka w kierunku Warszawy. Po rozbudowie twierdzy została zamurowana i pełniła funkcję działobitni. Jest jednym z najstarszych obiektów twierdzy.

Brama Północy

Twierdza Modlin

Koszary obronne

w Europie. Powstały w okresie wielkiej rozbudowy i mogły pomieścić 20 tys. żołnierzy. Na przeciwko będziemy mieli Bramę Kadetów. Strzegła ona wjazdu do cytadeli. Idziemy w prawo wzdłuż budynków.

Po ok. 200 m dojdziemy do bramy znanej choćby z filmu „CK. Dezerterzy”.

Brama ks. Józefa

Poniatowskiego powstała w 1836 r. Imię dzisiejszego patrona zyskała oczywiście później. Wcześniej nosiła nazwę „Michajłowskie wrota”. Brama miała charakter obronny, mogli się nią wydostać obrońcy twierdzy. Dawniej do bramy, przez fosę wiódł drewniany most.

Brama ks. Józefa Poniatowskiego

Wracamy tą samą drogą. Na końcu ścieżki skręcamy w lewo, schodzimy w dół, po ok. 100 m będziemy przy budynku koszar obronnych.

Koszary obronne.

Budynki koszarowe mają 2,2 km długości i są najdłuższym obiektem wojskowym

Twierdza Modlin

Idziemy dalej, by za chwilę dojść do wieży.

Wieża czerwona, zwana również Tatarską, powstała także w czasie wielkiej rozbudowy. W czasach rosyjskich mieszkali tu żołnierze wyznania muzułmańskiego. Na wieży znajduje się taras widokowy, czynny w weekendy. Bilet kosztuje 3 zł.

Wracamy tą samą drogą wzdłuż koszar. Po lewej stronie zobaczymy **pozostałości prochowni**, we wrześniu 1939 r. była tu siedziba dowództwa obrony twierdzy.

**Pozostałości
prochowni**

Po przejściu ok. 1 km dojdziemy do **Wieży Białej**. Wieża została otynkowana i stąd jej nazwa. Idziemy prosto do końca budynku (ok. 500 m), skręcamy w lewo w leśną ścieżkę (czerwony szlak) i po ok. 300 m dojdziemy do Bramy Ostrołęckiej.

Twierdza Modlin

autor: Piotr Janczarek

projekt graficzny i wykonanie: MiA Studio, www.miastudio.pl

wydawca: „Koleje Mazowieckie-KM” sp. z o.o.

www.mazowieckie.com.pl

Rozpowszechnianie, kopiowanie treści i fragmentów, grafiki, zdjęć tylko za zgodą wydawcy i autora

